

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE TRABZON'DA EĞİTİM

Zehra ARSLAN*

ÖZ

Trabzon'da 1950-60 yılları arasında eğitimin yaygınlaştırılması hedefi ile yapılan çalışmalar olumlu sonuçlar vermiştir. Merkez, ilçe ve köylere yeni okul binaları inşa edilmiş, Demokrat Parti programında yer aldığı gibi, okur-yazar oranı arttırılmaya çalışılmıştır. Okul, öğretmen ve öğrenci sayısında yaşanan hızlı artışın yanı sıra mesleki eğitim, üzerinde de özellikle durulmuştur. 1950-60 yıllarında meslek okulları dışında, lise seviyesinde eğitim veren tek kurum, daha önceki dönemde olduğu gibi, Trabzon Lisesi'dir. Demokrat Parti'nin Trabzon'a eğitim anlamında kazandırdığı en büyük hizmet olan Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kuruluş çalışmaları başlatılmıştır. Bu üniversitenin kuruluşu ile birlikte Trabzon'un, bölgenin eğitim merkezi haline getirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Okul, Öğretmen, KTÜ.

EDUCATION IN TRABZON DURING THE DEMOCRATIC PARTY PERIOD

ABSTRACT

The efforts made to improve education in Trabzon during 1950-60 period brought to successful results. New school buildings were constructed in the city centre, districts and countryside. The literacy rate gradually increased in line with the Democratic Party program. In addition to the rapid increase in the number of schools, teachers and students, vocational training was particularly emphasized. In the years 1950-60, apart from the vocational schools, the only institution that offered high school education was Trabzon High School as it was in the previous period. The most remarkable educational success of The Democratic Party was that it founded Karadeniz Technical University, which made Trabzon the centre of education in the region.

Keywords : Education, School, Teacher, KTÜ

• Okutman, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü, Rize.

Giriş

Demokrat Parti döneminde 1954 ve 1957 yıllarında Milli Eğitim Şuraları toplanmıştır. 1954 yılında toplanan V. Milli Eğitim Şurası'nın gündemini "İlköğretim" oluştururken, 1957'de toplanan VI. Milli Eğitim Şurası'nda "Mesleki ve Teknik Eğitim" konuları görüşülmüştür. V. Eğitim Şurası'nda, ilköğretimi ülkenin en uzak köşelerine kadar yaymanın gerekliliğine vurgu yapılmış ve okul öncesi eğitim, okullarda sağlıkla ilgili alınması gereken tedbirler, korunmaya muhtaç çocuklar için yapılacak değişiklikler, mecburi öğretimin planlanması, ilkokul programının gözden geçirilerek yeni ilkokul yönetmeliğinin incelenmesi, ilkokullara öğretmen yetiştirilmesi ve genel olarak ilköğretim sorunlarını içeren konular görüşülmüştür.¹ Bu Şura'da görüşülen konulardan bir diğeri Milli Eğitim Kanun tasarısı olmuştur.² 1957 yılında toplanan VI. Eğitim Şurası'nda ise Erkek Teknik Öğretim, Kız Teknik Öğretim, Halk Eğitimi ve Ticaret Öğretimi olmak üzere dört ayrı komisyon oluşturulmuştur. Bunlardan Halk Eğitimi Komisyonu'nda yapılacak çalışmalarda, cehaletin giderilerek, okuma oranının arttırılması, milli birliğin güçlendirilerek toplumun kalkındırılması, turizmle ilgili bilgiler verilerek tarih bilincinin aşılması gibi hedefler belirlenmiştir. Ayrıca Orta Sanat Okulları'nın kaldırılması istenmiştir.³

Demokrat Parti, eğitimde ilk etapta okur-yazar oranının sayısını arttırmayı hedeflediği için en fazla önemi ilköğretime vermiştir. DP'nin ilköğretimde belirlediği hedef, ilköğretimi tüm ülkeye özellikle de okulu olmayan köylere yaymak, kalitesini yükseltmek ve yeni bir ilköğretim kanunu hazırlamak olmuştur.

Demokrat Parti döneminde okullaşma oranlarında izlenen politika çerçevesinde köylerde, ilkokulların sayısında yıldan yıla dikkat çeken artışlar olmuştur. Demokrat Parti iktidara geldiğinde Milli Eğitime bağlı olan faal tüm özel ve resmi okulların sayısı 17.927'dir. Her yıl düzenli bir artışla bu rakam 1959-1960 yıllarında 22.774'e kadar yükselmiştir. Bu artış öğretmen sayısında da yaşanmıştır. 1949-50 döneminde ülke genelinde 13.339'u kadın, 34.214'ü erkek olmak üzere toplam 47.553 öğretmen görev yapıyor durumdadır. Bu sayı 1959-60 yıllarında 21.334 kadın ve 55.122 erkek olmak üzere 76.456'ya;

1 Emre Kılıç, *Demokrat Parti Dönemi Milli Eğitim Politikası (1950-1960)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Eskişehir 2008, s. 86-87.

2 Eğitimde birçok yeniliği getiren tasarı 1960'a kadar T.B.M.M.'den geçmedi. İlginçtir ki, 27 Mayıs sonrası 06.01.1961 tarihinde DP'nin hazırlamış olduğu ve kendi döneminde Meclis'ten geçirmeyi başaramadığı tasarı kabul edilmiştir.

3 Bu okulların kaldırılma işlemi tedrici olarak 1963 yılına kadar sürdü, Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2008)*, 12. Baskı, Ankara 2008, s. 356; Kılıç, *a.g.t.*, s.91.

okullarda eğitim gören öğrenci sayısı ise 1949-50 yıllarında toplam 1.758.260 iken, 1959-60 döneminde 3.023.894'e ulaşmıştır⁴ Bu rakamlar Demokrat parti iktidarının ilkokulların yaygınlaştırılması politikasının belirli bir başarı seviyesine ulaştığının göstergesidir.

Trabzon'da İlk ve Orta Öğretim (1950-1960)

İlkokul çağı nüfusuna göre değerlendirme yapıldığında 1955'e kadar en yüksek okullaşma oranı 1940-1950 devresinde görülmüştür. Trabzon'da 1940-45 döneminde 121 ve 1945-50 döneminde 213 okul bulunmaktaydı. 2548 öğretmen ile 197.422 öğrenci mevcudu bulunan bu okullardan, 25.198 mezun verilmiştir.⁵

Demokrat Parti döneminde Maarif Encümeni Reisi olan Mustafa Reşit Tarakçıoğlu'nun girişimleri ile Trabzon'un Okulu olmayan köylerinde nüfusa göre okullar açılmış, ilkokul yapımına hız verilmiş ve 1957 yılında Trabzon eğitimine ayrılan ödenek arttırılarak, Hükümet tarafından köy okulları için 1.800.000 lira yardım yapılmıştır.⁶

1950-1958 yılları arasında Devlet tarafından Trabzon'da 133 ilkokul binası yeniden inşa edilerek hizmete açılmıştır. Ayrıca 84 ilkokul binası tamir edilmiş, ilçelerde açılan okullarla, okullaşma oranı arttırılmıştır.⁷ Örneğin sadece Yomra'da 1950 yılında 5 ilkokul varken 1960 yılında bu sayı 11'e yükselmiştir.⁸ 1950'den itibaren okul, öğretmen ve öğrenci sayı- larındaki sürekli artış devam etmiş ve 1955-1960 yılları arasında önemli bir sıçrama yaşanmıştır. Aşağıdaki tabloda 1950-1960 yılları arasında Trabzon'daki ilkokullardaki istatistikler gösterilmiştir.

Tablo 1: 1950-1960 Yılları Arasında Trabzon İlkokullarındaki Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Mezun Sayısı			Okullaşma Oranı
			Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
1950-1955	284	1 903	97 376	32 654	130 030	11804	1769	13 573	%34.6
1955-1960	329	2 937	119 022	33 450	152 472	13618	2625	16 243	%49

4 Devlet İstatistik Genel Müdürlüğü (DİGM), 1959 İstatistik Yıllığı, Cilt:21, Ankara 1960, s.145.

5 1973 Trabzon İl Yıllığı, s.102.

6 Hikmet Öksüz ve Veysel Usta, Mustafa Reşit Tarakçıoğlu (Hayatı, Hatıratı ve Trabzon'un Yakın Tarihi), I. Baskı, Trabzon: Serander Yayınları, 2008, s.86-89.

7 Demokrat Çaykara Gazetesi, Sayı: 2020-29, 28.08.1959.

8 Yomra 1983 Yıllığı, s.98.

Trabzon ilçelerine bağlı olan ve okul bulunmayan yerleşim birimlerinin idarecileri, köylerinin okula kavuşması ve çocukların rahatça eğitim alabilmesi için Başbakan'dan taleplerde bulunmuştur. Bu tür talep ve istekler mutlaka Hükümetin yetkili kurullarınca dikkate alınmış ve olumlu veya olumsuz cevaplar verilmiştir. Örneğin 11.05.1954 tarihinde Vakfikebir Deregözü Köyü İhtiyar Heyeti tarafından, Başbakan Adnan Menderes'e köylerinin suya ve okula ihtiyacı olduğunu belirten bir mektup gönderilmiştir. Bakanlık, zamanı gelince köyün okul ihtiyacının karşılanacağı yönünde, Deregözü Köyü Heyeti'ne yanıt vermiştir.⁹ Yine 1954-55 eğitim yılında Çaykara İlçesi'nden Köseli Köyü Muhtarı İsmail Dilmaç, Başbakan Adnan Menderes'e gönderdiği bir mektupla köylerine okul yapılmasını istemiştir. Köyde çocukların şahsa ait aile odalarında okuduklarının, merkeze veya komşu köylere gitmek için büyük bir dereden geçmeleri gerektiğinin, köprüye, radyoya ve okula ihtiyaçları olduğunun dile getirildiği mektuba¹⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, 1954 yılı inşaat programında bulunmamakla birlikte sırası geldiğinde bu köye bir okul yaptırılacağı şeklinde cevap vermiştir.¹¹

1950-51 döneminde Trabzon genelindeki 248 okulun ve 1951-52 döneminde 256 okulun 20'si şehir merkezlerindedir.¹² Bu yıllarda Trabzon'da en fazla ilkokulun bulunduğu Vakfikebir İlçesi'nin, merkezinde bir, köylerinde 58 olmak üzere toplam 59, Trabzon Merkez İlçesi'nde faal olarak 36'sı köylerde, 12'si şehirlerde olmak üzere 48 ilkokul mevcuttur. Okulu olmayan köylerdeki çocukların eğitim görebilmesi için, farklı amaçlar için yapılan binalar, okul olarak kullanılmıştır.¹³ Toplam okul sayılarına göre Akçaabat'ta 40, Çaykara'da 23, Maçka'da 34, Of'ta 22 ve Sürmene'de 30 ilkokul vardı.¹⁴ Trabzon ilçelerinden sadece Sürmene ve Akçaabat'ın şehir merkezlerinde ikişer okul bulunmaktaydı.

1951-1952 ders yılında Trabzon'da toplam 227 ilkokul vardır ve bu okullarda 86'sı kadın olmak üzere 420 ve resmi olarak 413 öğretmen görev

9 B.C.A., 030.01 / 90.567,10., 15.07.1954.

10 B.C.A., 030.01 / 90.567, 06.07.1954.

11 B.C.A., 030.01 / 90.567.12, 24.09.1954.

12 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1950-1951), s. 87.

1316.01.1948 Tarihli Zafanos ve Kisarna Halkodaları ihtiyaç kapsamında 1950 ve 1951 yıllarında ilkokula dönüştürülmüşlerdir. Zafanos Halkodası'ndan okul olarak Zafanos, Zanbur, Kavala ve Hosgirasya köyleri yararlanması amaçlanmıştır. B.C.A., *CHP Arşivi*, 490.01/1792.1262.2,28.11.1950.

14 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 87-88.

yapmıştır.¹⁵ Trabzon'daki ilkokul öğretmenlerinin eğitim durumlarını incelediğimizde, 1950'li yıllarda yüksekokul veya üniversite mezunu öğretmen olmadığı görülmektedir. Köylerde görev yapan ilkokul öğretmenleri çoğunluktadır. DP döneminde Trabzon İlkokullarında çalışan 413 öğretmenin, üçü kadın olmak üzere dördü ilkokul ve altısı ortaokul mezunudur. Diğer öğretmenlerin 64'ü kadın 211'i öğretmen okulu, 15'i kadın 173'ü Köy Enstitüsü ve ikisi kadın, üçü lise mezunudur. Köy Enstitüsü mezunlarından 88'i ücretli çalışmaktadır.¹⁶ 1951-52 ders yılında Trabzon'daki 227 ilkokula devam eden öğrencilerin sayısı 22.853'tür ve bunların sadece 4.176'sı kız öğrencidir. Yıllonda mezun olanların sayısı ise 251'i kız öğrenci olmak üzere toplam 1.992'dir.¹⁷ 1953-1954 öğretim yılında Trabzon'da öğretmenli köy ilkokullarında 59 dershaneli Akşam Okulu'nun, birinci ve ikinci devrelerdeki toplam öğrenci sayısı 1002'dir. Bunlardan 536 öğrenci birinci devrede eğitim görenlerden oluşmuştur. Birinci devrede eğitim görenlerden 317 erkek öğrenci ikinci devreye geçmeyi başarabilmiştir. İkinci devrede eğitim gören 30'u kadın 466 öğrenciden tümü erkek olmak üzere 283'ü diploma almışlardır.¹⁸

1953-1954 yıllarında öğretmen sayısına göre Trabzon genelinde 21'i şehir merkezlerinde olmak üzere toplam 268 ilkokul vardır. Bu okullardan 160'ında birer öğretmen görevli olup, bunların tümü köylerdedir. Bu öğretim yılında Trabzon genelinde toplam 251 öğretmen ve 13 eğitim görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 4'ü kadın, 30'u İlk Öğretmen Okulu ve 12'si kadın, 176'sı Köy Enstitüsü mezunudur. Ayrıca Köy Enstitüsü mezunu olup ücretli çalışan 45 öğretmen vardır.¹⁹

Hükümetin eğitime yaptığı yatırımlar, 1954 yılından itibaren etkisini göstermeye başlamıştır. Trabzon'da okul sayısında bu yıldan itibaren meydana gelen artış, eğitim kadrosu için de geçerli olmuştur. Bir önceki dönem 268 olan ilkokul sayısı, 1954-1955 döneminde 274'e ulaşmıştır. Bu okullardan 22'si şehir merkezlerinde ve 252'si köylerdedir. Trabzon merkezde 1954-1955 öğretim yılında Fatih İlkokulu'nun açılışı ile birlikte okul sayısı 13'e yükselmiştir.²⁰ 1954-1955 yıllarında Trabzon'da görev yapan öğretmenlerin sayısında önemli ölçüde artış gerçekleşmiştir. Bir önceki öğretim

15 *DİGM, 1953 İstatistik Yıllığı*, s.139.

16 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri (1951-1952)*, s.330.

17 *DİGM, 1953 İstatistik Yıllığı*, s. 139.

18 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri (1953-1960)*,s.343.

19 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri (1953-1960)*, s. 244.

20 *Trabzon 2006 İl Yıllığı*, s. 431.

yılında 251 olan toplam öğretmen sayısı 452 olmuştur.²¹

1955-1956 yıllarında Trabzon genelinde ilkokul sayısı 287'ye yükselmiştir. Bunlardan sadece 23'ü şehir merkezlerinde bulunurken, 173 köy ilkokulunun 12'sinde birer eğitimci ve 161'inde birer öğretmen görev yapmıştır. Trabzon genelindeki ilkokullarda görev yapan 508 öğretmenin 155'i şehirlerdeki, 353'ü de köylerdeki ilkokullarda çalışmışlardır.²² Ayrıca köylerde 16 eğitimci vardır. Köylerde görev yapan öğretmenlerin birisi ve şehirlerde görev yapanların ikisi ilkokul ve ikisi de ortaokul mezunudur. İlk Öğretmen Okulu mezunlarının sayısı 288 ve Köy Enstitüsü mezunlarının sayısı ise 166'dır. Bu öğretim yılında ücretli olarak görev yapan Köy Enstitüsü mezunu öğretmen yoktur.²³

1956-1957 yıllarında sayıları 293'e ulaşan ilkokulun yine 23'ü şehirlerde ve Trabzon merkezinde Hüseyin Hüsnü Aker İlkokulunun açılışı ile ilkokul sayısı 14 olmuştur.²⁴ Bu yıllarda 165'i şehirlerdeki, 350'si köylerdeki ilkokullarda görev yapan 515 öğretmen ve 16 eğitimci mevcuttur. Öğretmenleri mezuniyetlerine göre sınıflandırdığımızda üçü ilkokul, biri ortaokul, 320'si İlk Öğretmen Okulu ve 174'ü Köy Enstitüsü mezunudur.²⁵ Bu ders döneminde Trabzon'un eğitim hayatına, çocukların yetiştirilmesi amacıyla, 1956 yılında ilkokul çocuklarına yönelik "Köyün Çocukları" adında öğretici ve teknik Türk filminin Sümer Sineması'nda gösterilmesi gibi, bir takım faaliyetler yapılmıştır.²⁶

1957-1958 döneminde Trabzon genelindeki ilkokulların sayısı 24'ü şehirlerde olmak üzere 303'e yükselmiştir. Şehirlerde bulunan ilkokulların 12'sinde 8 ve üzerinde öğretmen, köylerde bulunan 168 ilkokulun 9'unda birer eğitimci ve 159'unda da birer öğretmen görev yapmıştır. İlk defa bu yıllar arasında şehirde bulunan ilkokulların birinde, tek öğretmen vardır. Bu eğitim yılında Trabzon genelinde 195'i şehirlerde ve 375'i köylerde görev yapan toplam 570 öğretmen ve hepsi köylerde görev yapan 16 eğitimci mevcuttur. Görevli öğretmenlerden 3'ü ilkokul mezunu olup bunların hepsi kadındır. Ortaokul mezunu öğretmenin görev yapmadığı 1957-1958 yılları

21 İlk Öğretmen Okulu mezunu olan 256 öğretmenin 83'ü ve Köy Enstitüsü mezunu 150 öğretmenin de 12'si kadındı. *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244.

22 İlk Öğretmen Okulu mezunu olan 288 öğretmenin 86'sı ve Köy Enstitüsü mezunu 166 öğretmenin de 11'i kadındı. *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244.

23 İlk Öğretmen Okulu mezunu olan 288 öğretmenin 86'sı ve Köy Enstitüsü mezunu 166 öğretmenin de 11'i kadındı. *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244.

24 Trabzon 2006 İl Yıllığı, s.431.

25 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244.

26 *Trabzon Belediyesi Encümeni*, Sayı: 336, 9 Ağustos 1956.

rında Trabzon ilkokullarında, 95'i kadın olmak üzere 366'sı İlk Öğretmen Okulu ve 11'i kadın toplam 174 Köy Enstitüsü mezunu öğretmen vardır.²⁷

1958-1959 döneminde Trabzon genelinde yine 24'ü şehirlerde olmak üzere toplam 313 ve 1959-1960 döneminde 27'si şehirlerde olmak üzere toplam 322 ilkokul vardır. İlk defa 1957-1958 öğretim yılında Trabzon'da 7 öğretmen ve 1958-59 yıllarında da 8 ve üzeri öğretmen mevcudunun olduğu köy ilkokulları olmuştur.²⁸ 1958-1959 öğretim yılında 220'si şehirlerde, 428'i köylerde olmak üzere toplam 648 öğretmen ve 1959-1960 yıllarında 233'ü şehirlerdeki ve 453'ü köylerdeki ilkokullarda görev yapan toplam 686 öğretmen mevcuttur. Her iki öğretim yılında da köylerdeki ilkokullarda 16'şar eğitmen görev yapmıştır. Bu yıllarda ortaokul mezunu öğretmen Trabzon genelindeki ilkokullarda bulunmazken, 1959-1960 yıllarında sadece bir öğretmen ilkokul mezunudur. 1958-1959 döneminde görev yapan öğretmenlerin 13'ü kadın 180 ve 1959-1960 yıllarında 11'i kadın 137'si Köy Enstitüsü mezunudur.²⁹

Trabzon'da eğitim faaliyetlerine destek olan Demokrat Parti Hükümeti, Milli Eğitim bütçesinden 1959 yılında köy okullarının onarımı için Trabzon'a 800.000 lira göndermiştir. Bu para ile Merkez ilçesine bağlı Kalem (Kamışlı), Çukurçayır, Kutlugün; Akçaabat ilçesinde Güney; Araklı'da Bereketli (Mahura); Arsin'de Özlü (Zimleha); Çaykara'da Eğridere (Gorgoras); Of'ta Örtülü (Lazandtoz); Sürmene'de Koyuncular (Vadon) ve Maçka'nın Yalabaşı köylerinde bulunan 10 ilkokulun ihaleleri yapılarak, Beşikdüzü merkezinde ise halk ve devlet desteği ile iki okulun inşaatlarına başlanmıştır. 1959 yılında yapımı başlatılan 12 okul dışında toplam 28 okulun onarımı yapılmıştır.³⁰ Fakat tüm bu iyileştirmelere rağmen 1960 yılına gelindiğinde şehrin muhtelif yerlerinde 90 baraka okul mevcuttur ve 5000 öğrencinin eğitim gördüğü bu okullarda daha ziyade küçük sınıflarının

27 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244. 1959 İstatistik Yıllığı rakamlarında okul sayısı toplam 304 ve toplam öğrenci sayısı ise 36.986 olarak veriliyor. *DİGM, 1959 İstatistik Yıllığı*, s. 155.

28 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 65.

29 *DİGM, İlköğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 244. 1959 İstatistik Yıllığı rakamlarında okul sayısı toplam 304 ve toplam öğrenci sayısı ise 36.986 olarak veriliyor. *DİGM, 1959 İstatistik Yıllığı*, s. 155.

30 Onarılan 28 köy okulu şunlardır: Merkez İlçesi'nde Düzalan, Bulak, Kireçhane, Uğurlu; Akçaabat'ta Derecik, Doğan köy, Kuruçam, Uçansu; Araklı'da Dağbaşı, Keçikaya, Yüceyurt; Çaykara'da Taşkırın ve Çambaşı; Of'ta Kıyıcık, Gülderen; Sürmene'de Gültepe, Dağardı; Tonya'da Sayraç; Kaçkanın Hamsiköy; Vakfikebir'de Kutluca, Vardallı, Üzümlü, Gökiriş, Sayvancık, Çarlaklı, Karakaya ve Rıdvan. *Demokrat Çaykara Gazetesi*, Sayı: 2048-57, 30.09.1957.

öğrencilerine ayrılması velilerin, ısınmak muhafaza gibi sorunlar yüzünden, şikâyetlerine neden olmuştur.³¹

Demokrat Parti döneminde yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan okur-yazar oranı toplamda % 29.6 ve % 29'dur. 1950 yılından itibaren Trabzon'da okul ve öğretmen sayılarında sürekli artış yaşanmasına rağmen, erkek nüfusun 1950-55 döneminde % 53.8 olan okuryazar oranı, 1955-60 döneminde % 51.3'e gerilemiştir. Bunun nedeni 1950'li yıllarda Trabzon'dan, il dışına sürekli olarak genç erkek nüfusun yaptığı göçlerdir. Bu durum Trabzon'da genel olarak değerlendirilen okuryazar oranlarına da yansımış ve % 0.6'lık bir düşüş gerçekleşmiştir. 1955-1960 döneminde 1950-60 yıllarında Trabzon'da altı ve daha yukarı yaşlarda okur-yazarlık durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 1950-1960 Yılları Arasında 6 ve Daha Yukarı Yaşlarda Okuryazarlık Durumu

Yıllar	Okuryazar Olanlar			Oran		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
1950-1955 ³²	88.708	18 732	107 440	% 53.8	% 9.4	% 29.6
1955-1960 ³³	98 922	22 122	121 044	% 51.3	% 9.8	% 29

1950-60 döneminde Trabzon'daki ilkokullarda zaman zaman konferanslar verilmiştir. 17.12.1953 tarihinde Of Merkez İlkokulu'nda Of, Çaykara ve Sürmene ilçelerinde çalışan öğretmenlerin katıldığı ve Yukarı Mavrant Köyü İhsan Karadeniz İlkokulu Başöğretmeni Necati Kara İsmailoğlu tarafından "Yaparak Öğrenme Metodu" konulu bir konferans verilmiştir.³⁴ Maçka İlçesi'nde 1957 yılında seri halinde bu yönde faaliyetler düzenlenmiştir. Bunlardan birisi 13.02.1957 tarihinde Maçka Merkez İlkokulu'nda Öğretmen Hakkı Konak tarafından "Beşinci Sınıfta Matematik Dersi ve Yaparak Öğrenme Metodu" konulu verilen konferanstır.³⁵ 21.03.1957 tarihinde de Akçaabat İlçesi'nde görev yapan öğretmenler "Bilgi mi, Metot

31 *Hizmet Gazetesi*, Sayı: 686, 06.01.1960.

32 1950-1955 Yıllarında Trabzon'un toplam nüfusu 361.882, erkek nüfusun toplamı 164 648, kadın nüfusun toplamı 197 234'tür.

33 1955-1960 Yıllarında Trabzon'un toplam nüfusu 417 093, toplam erkek nüfus 192 703, toplam kadın nüfusu 224 390'dır.

34 *Yeni Of Gazetesi*, Sayı: 77, 21.01.1954.

35 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 205, 02.03.1957.

mu Hâkimdir” konulu bir münazara düzenlemişlerdir.³⁶

DP döneminde Trabzon’da ilkokul üzeri eğitimdeki gelişmelere bakıldığında 1950 yılına gelindiğinde Trabzon genelinde bulunan beş ortaokuldan dördünün Akçaabat, Sürmene, Vakfikebir ve Of ilçelerinde buldukları görülür.³⁷ Demokrat Parti döneminde Çaykara, Araklı, Beşikdüzü, Maçka, Yomra ve Kız Sanat ortaokullarının açılışı ile Trabzon genelinde bulunan ortaokulların sayısı 11’e yükselmiştir. Ayrıca bu dönemde Tonya’da bir ortaokulun açılması gündeme gelerek derneği kurulmuştur. Fakat bu okul, 1960 yılına kadar eğitime başlayamamıştır.³⁸

1950-51 döneminde Trabzon’da bulunan beş ortaokulun dördü Akçaabat, Sürmene, Vakfikebir ve Of ilçelerindedir.³⁹ Bu okullarda 41 öğretmen görevli olup, 1071 öğrenci öğretim görmüştür. Bu ders yılında Trabzon’daki ortaokullardan 31 kız ve 133 erkek öğrenci diploma almaya hak kazanmıştır.⁴⁰ 1951-52 öğretim yılında Trabzon’daki altı ortaokulda 23’ü kadın olmak üzere toplam 49 öğretmen görevlidir.⁴¹ Bu yıllarda kız öğrencilerin erkeklere göre sayısal azlığına rağmen, kadın öğretmenlerin bazı okullarda erkeklerle neredeyse aynı sayıda olması dikkat çekicidir. Okullarda eğitim gören öğrencilerin sayısı 170’i kız olmak üzere 1.140 kişi olup, 1951-52 ders dönemi sonunda Trabzon’daki ortaokullarda diploma almaya 34’ü kız toplam 226 öğrenci hak kazanmıştır.⁴² 1951-52 döneminde Trabzon’daki resmi liselere bağlı ortaokullardan ise toplam 73 öğrenci mezun olmuştur.⁴³ Bu yıllarda Trabzon ortaokullarında okutulan yabancı diller İngilizce, Fransızca ve Almancadır.⁴⁴ 1953-1960 yılları arasında Trabzon’da ortaokullardaki gelişmelere baktığımızda 4900 erkek, 930 kız öğrenci bu okullara kayıt yaptırmıştır. En çok erkek öğrencinin kayıt yatırdığı ders dönemi 941 kişi ile 1959-60 iken, en fazla kız öğrencinin birinci sınıfa kayıt olduğu dönem 195 kişi ile 1958-59 ders yılı olmuştur. 1953-60 yılları arasında 1888 erkek, 426 kız öğrenci diploma almış ve çeşitli nedenlerden 1116 erkek

36 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 221, 21.03.1957.

37 *DİGM, Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim (1950-1951)*, Nr: 347, Ankara: İstatistik Kurumu Yayınları, 1951, s. 7.

38 *B.C.A.*, 030.01/113.719.3, 12.12.1958.

39 *DİGM, Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim (1950-1951)*, Nr: 347, Ankara: İstatistik Kurumu Yayınları, 1951, s. 7.

40 *DİGM, 1952 İstatistik Yıllığı*, s.162.

41 *DİGM, 1953 İstatistik Yıllığı*, s.142.

42 *DİGM, 1953 İstatistik Yıllığı*, s.142.

43 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1951-1952)*, s. 159.

44 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1951-1952)*, s. 195.

öğrenci ile 403 kız öğrenci okuldan ayrılmak zorunda kalmışlardır.⁴⁵ Aşağıdaki tabloda kabaca 1950-60 yılları arasında Trabzon ortaokullarındaki gelişmeler yansıtılmıştır.

Tablo 3: 1950-1960 Yılları Arasında Trabzon Ortaokullarındaki Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Mezun Sayısı			Okullaşma Oranı
			Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
1950-1955	9	244	6107	1160	7267	802	241	1043	% 19
1955-1960	10	285	10250	2212	12462	1924	388	2312	% 37

Trabzon'un 1950 yılından önce açılmış olan Akçaabat Ortaokulu'nda 1951-52 döneminde 10 öğretmen görev yapmış⁴⁶ ve 49 öğrenci eğitim görmüştür.⁴⁷ 1953-60 yılları arasında dört şubesi bulunan Akçaabat Ortaokulu'nun 151 öğrencisi vardır ve 21'i kız olmak üzere 376 mezun vermiştir.⁴⁸ Ortaokul'a 1953-60 döneminde 878 erkek ve 53 kız öğrenci kayıt yaptırmıştır. 1955-56 okula 2 kişi ile en az, 1957-58 ise 12 kişi ile en fazla kız öğrencinin kayıt yaptırdığı dönemler olmuştur. 1958 yılında Akçaabat Ortaokulu'nda 279 öğrenci ve altı öğretmen mevcudu vardır.⁴⁹ 1950-60 döneminde ölüm, hastalık, devamsızlık, tasdikname almak gibi nedenlerle 31 öğrenci okuldan ayrılmıştır.⁵⁰

1948 yılında hizmete açılan Of Şehit Ahmet Türkkan Ortaokulu'nda 1951-52 döneminde 5 öğretmen görev yapmıştır. Bu dönemde 31 öğrencinin eğitim gördüğü Of Ortaokulu'ndan mezun olan 11 öğrencinin tümü erkektir. Of ve Sürmene ortaokullarında bu dönemde mezun olan kız öğrenci yoktur.⁵¹ Hiç kız öğrencinin kayıt yaptırmadığı 1952-53 döneminde, Of Şehit Ahmet Türkkan Ortaokulu'ndan sadece 8 öğrenci mezun olabildiği.⁵²

45 DİGM, *Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim* (1953-1960), Nr: 437, Ankara: İstatistik Kurumu Yayınları, 1963, s. 172.

46 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 239.

47 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 7.

48 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 174.

49 TBMM Tutanakları, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

50 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 174.

51 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 156.

52 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1952-1953), s. 114.

1953-60 yılları arasında sadece 12 kız öğrencinin kayıt yaptırdığı Of Şehit Ahmet Türkkan Ortaokulu, 1956-57 döneminden itibaren kız öğrenci mezun vermeye başlamıştır. 1958 yılında bu ortaokulun öğrenci mevcudu 247 iken, dört öğretmen bu okulda görev yapmıştır.⁵³ Okuldan 1959-60 ders yılına kadar her yıl bir, bu dönemde ise 3 kız öğrenci mezun olmuştur. Of Ortaokulu'na 1953-60 yılları arasında kayıt yaptıran erkek öğrenci sayısı 526, mezun olanların sayısı 200 ve okulu bırakanların sayısı ise 96 kişidir.⁵⁴

CHP döneminde hizmete açılmış olan bir diğer okul Sürmene Ortaokulu'dur. 1951-52 döneminde Sürmene Ortaokulu'nda görev yapan beş öğretmenin üçü asil, ikisi ise stajyerdir.⁵⁵ Bu dönemde Ortaokul'da birisi kız 40 öğrenci eğitim görmüş ve yilsonunda 37 öğrenci mezun olmuştur.⁵⁶ Ortaokula 1953-60 yılları arasında toplam 692 öğrenci kayıt yaptırmış, 221 öğrenci mezun olmuş ve 180 öğrenci okuldan ayrılmıştır. 1954-55 döneminden itibaren 36 kız öğrencinin kayıt yaptırdığı ortaokuldan, 11 kız öğrenci mezun olurken 7 kız öğrenci de çeşitli nedenlerden dolayı ayrılmak zorunda kalmıştır. Sürmene Ortaokulu'na 179 kişi ile en çok erkek öğrencinin kayıt yaptırdığı 1956-57 ders yılında, hiç kız öğrencinin mezun olmaması dikkat çekicidir.⁵⁷ 1958 yılında 235 öğrencisi bulunan Sürmene Ortaokulu'nda dört öğretmen görev yapmıştır.⁵⁸

Yine CHP döneminde hizmete açılan Vakfikebir Ortaokulu'nda, 1951-52'de altı öğretmen görev yapmış⁵⁹ ve üçü kız 76 öğrenci eğitim görmüştür. Okuldan bu yıllarda birisi kız olmak üzere toplam 48 öğrenci mezun olmuştur. 1953-60 arasında 23'ü kız toplam 529 öğrencinin kayıt olduğu Vakfikebir Ortaokulu'ndan, bu yıllarda 8'i kız toplam 228 öğrenci diploma almaya hak kazanmış ve 176 öğrenci de ayrılmak zorunda kalmıştır.⁶⁰ 1958 yılında 252 öğrencinin eğitim gördüğü okulda, beş öğretmen görev yapmıştır.⁶¹

1952-53 ders yılında Maçka ve Beşikdüzü Ortaokullarının eğitime başlaması ile Trabzon'daki Ortaokulların sayısı yediye yükselmiştir. Okullara bu ders döneminde 116'sı kız, 544'ü erkek olmak üzere toplam 660 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Maçka Ortaokulu'na 1953-60 yılları arasında

53 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

54 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 175.

55 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 239.

56 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 7.

57 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 175.

58 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

59 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1951-1952), s. 239.

60 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 175.

61 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

454'ü erkek olmak üzere toplam 483 öğrenci kayıt yaptırmış, 213'ü erkek ve sekizi kız olmak üzere 221 öğrenci diploma almaya hak kazanmış ve 137 öğrenci çeşitli nedenlerden dolayı okuldan ayrılmışlardır.⁶² Kültürel faaliyetlerin de zaman zaman yapıldığı Maçka Ortaokulu'nda, 24.04.1957 tarihinde okulun öğrencileri tarafından "Bir Gemi" adlı dram ve "Bir İlan Hatası" adlı komedi temsil edilmiştir.⁶³ Maçka Ortaokulu ile aynı dönemde eğitime başlayan Beşikdüzü Ortaokulu'nun, ilk defa öğrenci almasına rağmen 45'i kız toplam 222 öğrenci ile Trabzon'da en fazla kayıt yaptırılan okul olması dikkate değerdir.⁶⁴ Fakat 1953'ün sonuna kadar, 350 öğrencinin bulunduğu okulda sadece üç öğretmen görev yaptığı için, derslerin çoğu boş geçmiştir. Bunun üzerine öğrenci velileri tarafından Başbakan'a bir telgraf gönderilerek öğretmen isteğinde bulunulmuş ve 09.11.1953 tarihinde de Milli Eğitim Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü, Beşikdüzü Ortaokulu'na bir öğretmenin daha atandığına dair cevabi yazısını yayınlamıştır.⁶⁵ 1953-1960 yılları arasında Beşikdüzü Ortaokulu'na 857 erkek, 52 kız öğrenci kayıt yaptırmış, 478 erkek ve 38 kız öğrencinin mezun olduğu okuldan 28 kız ile 193 erkek öğrenci çeşitli nedenlerden ayrılmıştır.⁶⁶ Beşikdüzü Ortaokulu, 1958 yılında Trabzon'daki ortaokullar içerisinde 356 öğrenci ile en fazla öğrencinin eğitim gördüğü okuldur. Okulun aynı yıl altı kişilik öğretmen mevcudu vardır.⁶⁷ Aynı zamanda kültürel faaliyetler yönünden de aktif olan Beşikdüzü Ortaokulu'nun kültür kolu faaliyeti olarak 17.04.1957 tarihinde Tuna seferleri anılmış ve öğrenciler düzenledikleri müsamere sonrası marş ve zafer şarkıları seslendirmişlerdir.⁶⁸ 27 Nisan 1957'de Beşikdüzü Ortaokulu öğrencileri, Vakfikebir Kaymakamı'nın da hazır bulunduğu ve büyük bir seyirci topluluğunun beğeni ile izlediği "Mavi Yıldırım" adlı piyesi sahnelemişlerdir.⁶⁹

19.08.1952 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin açılışını yaptığı Çaykara Ortaokulu'nun iki şubesi vardır. 1953-60 yılları arasında 535 erkek öğrencinin kayıt yaptırdığı, 214'ünün mezun olduğu ve

62 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

63 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 150, 25.04.1957.

64 *DİGM, Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim (1952-1953)*, Nr: 367, Ankara: İstatistik Kurumu yayınları, 1957, s. 7.

65 *B.C.A.*, 030.01/90.566.5., 09.11.1953; "Maarif Vekâleti İlköğretim Umum Müdürlüğü", *B.C.A.*, 030.01/90.566.5., 16.11.1953.

66 *DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1953-1960)*, s. 174.

67 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

68 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 243, 18.04.1957.

69 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 255, 01.05.1957.

167'sinin ayrıldığı Çaykara Ortaokulu'na ilk defa 1955-56 ders yılında bir kız öğrenci ve 1960 yılına kadar toplam altı kız öğrenci kayıt yaptırmıştır. Bu okuldan 1960 yılına kadar sadece 4 kız öğrenci diploma almış, 5 öğrenci de ayrılmıştır.⁷⁰ Çaykara Ortaokulu öğretmen kadrosu yönünden diğer ilçelere göre şanssızdır. 1954-55 öğretim yılında bu okulda sadece iki öğretmen görev yapmıştır.⁷¹ Nitekim Okulun öğretmen eksikliği, TBMM'nin gündemine de gelmiştir. 7 Aralık 1953 tarihli Meclis oturumunda Trabzon CHP Milletvekili Hamdi Orhon, bu konuya dikkat çekmiş ve Çaykara Ortaokulu'nun öğretmen ile diğer eksikliklerinin ne zaman giderileceğine dair yazılı bir soru önerge vermiştir.⁷² 1954 yılının Kasım ayında grev olayı ile gündeme gelen Okul'da, Trabzon Valisi ve müfettişler tarafından incelemeler yapılmıştır. Sonuçta öğrencilerin, kasıtlı veya grev amacı ile hareket etmedikleri sadece öğretmen eksikliği nedeni ile böyle bir harekette buldukları oraya çıkmıştır.⁷³ Çaykara Ortaokulu'nda bir faaliyet daha 1960 yılının Nisan ayında gerçekleşmiş ve NATO'nun kuruluş yıldönümü törenle kutlanmıştır.⁷⁴ Çaykara Ortaokulu'nda 1958 yılında 239 öğrenci eğitim görmüş ve üç öğretmen görev yapmıştır.⁷⁵

18.11.1957 tarihinde eğitime açılan Araklı Ortaokulu'na⁷⁶ sadece 1959-60 döneminde bir kız öğrenci kayıt yaptırmıştır. 1957-60 yılları arasındaki üç ders yılında bu okula toplam 181 erkek öğrenci kayıt olmuş, ilk mezunlarını 17 kişi ile 1959-60 döneminde vermiş ve 3 yılda toplam 37 öğrenci çeşitli nedenlerden dolayı okuldan ayrılmıştır.⁷⁷ 1957-58 ders yılında faaliyete başlayan bir diğer okul Yomra Ortaokulu'dur. Yomra Ortaokulu'na 1960 yılına kadar 4'ü kız olmak üzere toplam 153 öğrenci kayıt yaptırmıştır. İlk mezunlarını 1959-60 döneminde veren okuldan 31'i erkek, biri kız toplam 32 öğrenci mezun olmuş ve 5 öğrenci de çeşitli nedenlerden ayrılmıştır.⁷⁸ Yomra ve Araklı Ortaokulları, Trabzon'da en az öğrenci ve öğretmen mevcudunu bünyelerinde barındıran okullardır. 1958 yılında Araklı Ortaokulu'nda 30 öğrenci, Yomra Ortaokulu'nda ise 24 öğrenci eğitim

70 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 174.

71 *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 633, 11.11.1954.

72 *TBMM Tutanakları*, Devre: IX, Cilt: 26, B: 14, O: 07. 12. 1953, s. 1279.

73 *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 646, 27.11.1957.

74 *Demokrat Çaykara Gazetesi*, Sayı: 2200-209, 07.04.1960.

75 *TBMM Tutanakları*, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

76 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 988, 19.11.1957.

77 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 174.

78 DİGM, *Ortaöğretim İstatistikleri* (1953-1960), s. 174.

görmüş ve her iki okulda da birer öğretmen görev yapmıştır.⁷⁹

1950-60 döneminde kızlar için tek ortaokul olan, Trabzon Kız Ortaokulu'ndan 383 öğrenci mezun olmuş ve hastalık, devamsızlık, sınıfta kalmak gibi nedenlerle 389 öğrenci de okuldan ayrılmıştır.⁸⁰ Ortaokulda görev yapan öğretmen sayısı ise yedidir.⁸¹ Trabzon Kız Ortaokulu'na 146 kişi ile en çok kayıt olan öğrencinin olduğu dönem 1958-59 ders yılıdır. Ortaokulun 67 kişi ile en fazla mezun verdiği, 113 kişinin kaydını yaptırdığı ve 72 kişinin okuldan ayrıldığı dönem ise 1959-60 ders yılıdır.⁸²

1950-1960 yılları arasında Trabzon'da düz lise düzeyinde eğitim veren tek kuruluş 1887 yılında eğitime başlayan Trabzon Lisesi'dir. 1950-51 eğitim döneminde 16'sı kadın 202'si erkek toplam 36 öğretmenin görev yaptığı Lise'de, 31'i kız ve 242'si erkek toplam 273 öğrenci eğitim görmüştür. Bu ders yılında, Trabzon Lisesi'nden 5'i kız toplam 53 öğrenci mezun olmaya hak kazanmıştır.⁸³ Bu dönemde Trabzon Lisesi'nde okutulan yabancı diller arasında en çok Fransızca tercih edilmektedir ve onun dışında okutulan diller Almanca ile İngilizcedir.⁸⁴ 1951-52 öğretim yılında 24 öğretmenin görev yaptığı Lise'nin, öğrenci mevcudu 38'i kız olmak üzere 288 kişi olup, 19 öğrenci diploma alma başarısını göstermiştir.⁸⁵ Diploma alan öğrencilerden sadece birinin kız olması, bu yıllarda kızların ortaokul üstü eğitim alma şansından ne kadar yoksun olduklarının göstergesidir. 1952-53 ders yılında toplam on şubesi bulunan Trabzon Lisesi'nin 445 öğrenci mevcudu vardır.⁸⁶ Bu dönemde 142, 1955-56'da 130, 1957-58 yıllarında 159 ve 1958-59'da 178 öğrenci okuldan mezun olmuştur.⁸⁷ 1959-1960 döneminde Trabzon Lisesi'nde 12'si kadın olmak üzere toplam 32 öğretmen görev yapmıştır. Bu yıllarda Lise'nin toplam 977 öğrenci mevcudu vardır.⁸⁸ Aynı zamanda 29 kişi ile en fazla kız öğrenci mezunu verilen dönem olan 1959-60 ders yılında, 110 erkek öğrenci Fen şubesinden diploma almaya hak kazanması ve toplamda 204 mezun verilmesi, 1950-60 yılları arasında lisenin kendi içindeki rekoru olmuştur.⁸⁹ Tablo 4'de 1950-60 yılları

79 TBMM Tutanakları, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

80 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1951-1952), s. 7.

81 TBMM Tutanakları, Devre: XI, B: 50, O: 1, 24.03.1958, s. 52.

82 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1953-1960), s. 174.

83 DİGM, 1952 İstatistik Yıllığı, s. 163; Trabzon Lisesi 100.yıl Albümü, s.117.

84 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1951-1952), s. 333.

85 DİGM, 1953 İstatistik Yıllığı, s.143.

86 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1952-1953), s. 344.

87 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1953-1960), s. 601.

88 DİGM, 1959 İstatistik Yıllığı, s.161.

89 DİGM, Ortaöğretim İstatistikleri (1953-1960), s. 601.

arasında genel olarak Trabzon Lisesi'ndeki gelişmeler gösterilmiştir.

Tablo 4: 1950-1960 Yılları Arasında Trabzon Ortaokullarındaki Gelişmeler (Liseler)

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Mezun Sayısı		
			Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
1950-1955	1	73	4627	563	5190	815	121	936
1955-1960	1	78	4012	589	4601	878	133	1011

Trabzon Lisesi'nde özel haftalar dolayısı ile konferanslar düzenlenmiştir. 1960 yılında bu çerçevede düzenlenen konferanslardan birisi Verem Haftası münasebeti ile olmuştur.⁹⁰ 1953'ün Mayıs ayında Trabzon Lisesi Müdürü Kemal Or, Vekâlet müdürler Komisyonu kararıyla 12 yıldır sürdürdüğü görevinden alınmıştır. Bunun üzerine Lise'nin 7 Edebiyat Kolu öğrencilerinden 1007 numaralı Ekrem Özdemir ve 7 Fen Sınıfı öğrencilerinden 312 numaralı Hüseyin Avni Ferah Başbakan'a bir telgraf çekerek Müdürün göreve geri iadesini istemişlerdir.⁹¹ Milli Eğitim Bakanlığı Hususi kalem Müdürü Nuri Kodamanoğlu, Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü'ne konuyla ilgili cevabi yazısında, Kemal Or'un eski görevine tekrar iadesinin, Müdürler Komisyonu kararı ile görevden alındığı için, mümkün olmadığını belirtmiştir.⁹²

Trabzon Lisesi dışında, Vakfikebir'de de bir lise açılması 1958 yılı sonunda gündeme gelmiştir. Trabzon'un ihtiyaçlarıyla ilgili Maarif Vekâleti'ne verilen raporda bu husus belirtilmiş ve Maarif Vekâleti de lisenin açılması için bir an önce çalışmaların başlatılmasını bildirmiştir. Fakat bu lise Demokrat Parti döneminde eğitime açılmamıştır.⁹³

Cumhuriyet döneminden itibaren meslek okullarının yaygınlaştırılması projesi uygulanmış ve Demokrat Parti de bu anlayışı sürdürmüştür. Konu ile ilgili olarak Trabzon DP Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu 27 Şubat 1952 tarihli TBMM oturumunda yaptığı konuşmada, Cumhuriyet dönemi eğitiminin en önemli kısmının teknik okullar olduğunu, kız-erkek çocukların

90 *Hizmet Gazetesi*, Sayı: 688, 08.01.1960.

91 *B.C.A.*, 030.01/90.564.7, 08.04.1953.

92 *B.C.A.*, 030.01/90.564.7, 04.05.1953.

93 *B.C.A.*, 030.01/113.719.3, 12.12.1958.

kendi yeteneklerine göre meslek sahibi olma imkânına kavuştuğunu söylemiştir. Tarakçıoğlu, bu okulların önemini belirttikten sonra, mezun olan öğrencilerin kendi işyerlerini açabilmeleri için Devletin, bu gençlere destek olması gerektiğini belirtmiştir.⁹⁴

1950-51 eğitim döneminde Trabzon'da yedi orta dereceli meslek okulu faaliyettedir. Bu dönemde, 144'ü kız olmak üzere toplam 1379 öğrencinin eğitim gördüğü Trabzon meslek okullarından, 18 kız ila 67 erkek öğrenci diploma almaya hak kazanmıştır.⁹⁵ 1950-51'de 31 öğrencinin kayıt yaptırdığı, sene başında 76, yılsonunda 71 mevcudu bulunan Erkek Orta Sanat Okulu'nda üç sınıf üç şube halinde teşkilatlandırılmıştır.⁹⁶ 1950-51 ders yılında 24'ü devamsızlık, ikisi tasdikname ve üçü de iki yıl üst üste sınıfta kaldıkları gerekçeleri ile toplam 29 öğrenci meslek okullarından ayrılmış⁹⁷ ve 34 öğrenci mezun olmuştur.⁹⁸ 1952-53 yılında okula kayıt yaptıran öğrencilerin sayısı 39,⁹⁹ okuldan ayrılanların sayısı 13 ve mezun olan öğrenci sayısı ise altıdır.¹⁰⁰ Okula 1953-60 yılları arasında toplam 727 öğrenci kayıt yaptırmış ve 348 öğrenci de okuldan mezun olmuştur.

1950-51'de Trabzon Orta Ticaret Okuluna 32 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹⁰¹ Okulun öğrenci mevcudu ders dönemi başında 107, yılsonunda 99'dur. Sadece bir kız öğrencinin eğitim gördüğü¹⁰² okuldan, 11 öğrenci mezun olmuş ve bu dönemde çeşitli nedenlerle 32 öğrenci ayrılmak durumunda kalmıştır.¹⁰³ 1952-53 döneminde okula 25 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹⁰⁴ Bu dönemde okulun öğrenci mevcudu yılsonu itibarıyla 57 kişidir¹⁰⁵ ve 16 kişinin ayrıldığı okuldan 16 öğrenci mezun olmuştur.¹⁰⁶ Okulda bu dönemde dört öğretmen görev yapmaktadır.¹⁰⁷ Bir diğer meslek okulu olan Trabzon'daki tek Kız Sanat Okulu'nda, 1950-1955 döneminde

94 TBMM Tutanakları, B:49, O:1, 27.02.1952, s.252.

95 DİGM, 1952 İstatistik Yıllığı, s.166.

96 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), Nr: 348, Ankara: Biricik Matbaası, 1952, s. 5; DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 70.

97 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 130.

98 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 141.

99 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), Nr: 368, Ankara: İstatistik Kurumu Yayınları, 1954, s. 6.

100 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), s. 128-165.

101 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 6.

102 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 98.

103 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51), s. 134-144.

104 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), s. 7.

105 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), s. 98.

106 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), s. 131-168.

107 DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1952-53), s. 243.

230, 1955-1960 döneminde ise 315 kız öğrenci eğitim görmüştür.¹⁰⁸ Okuldan 1950-51 döneminde 7'si devamsızlık ve 19'u tasdikname almak gibi nedenlerle toplam 26 öğrenci ayrılmıştır.¹⁰⁹ Enstitü 1950-51 döneminde mezun vermemiştir.

Trabzon'da açılan meslek okullarından bir diğeri 1952 yılında, 3 yıllık eğitim veren ortaokul seviyesindeki Ebe-Laborant-Hemşire okuludur. 1954-1960 yılları arasında 55 öğrencinin kayıt yatırdığı okulun, mevcudu 168 ve mezun olanların sayısı 33'tür.¹¹⁰ Bu okulda, 1954-60 yılları arasında 22'si kadın toplam 66 öğretmen görev yapmıştır.¹¹¹ Hemşire-Ebe okulunun ilk mezunları, diplomalarını 17 Temmuz 1955 tarihinde düzenlenen bir törenle almıştır. Numune Hastanesi'nde yapılan bu törende TBMM Başkan Vekili Samsun Milletvekili Tevfik İleri de hazır bulunmuştur.¹¹² Aşağıdaki tabloda 1950-60 yılları arasında Trabzon'da bulunan ortaokul seviyesindeki meslek okullarının genel istatistikleri verilmiştir.

Tablo 5: 1950-1960 Yılları Arasında Trabzon Ortaöğretim ve Meslek Okulları (Ortaokullar)¹¹³

Okullar ve Yıllar		Öğretmen S.	Öğrenci Sayısı			Mezun Sayısı		
			E.	K.	T.	E.	K.	T.
Kız Sanat Okulu	1950-1955	-	-	230	230	-	98	98
	1955-1960	-	-	315	315	-	85	85
Erkek Sanat Okulu	1953-1960	-	1717	-	1717	348	-	348
İmam Hatip Okulu ¹¹⁴	1950-1955	6	238	-	238	-	-	-
	1955-1960	14	497	-	497	93	-	93
Ticaret Ortaokulu	1950-1955	5	357	5	362	47	-	47
	1955-1960	9	1002	62	1064	135	2	137

Lise seviyesindeki meslek okullardan 1942 yılında açılan ve o yıllarda halk tarafından pek ilgi görmeyen Trabzon Kız Enstitüsü'ne, 1954 yılından itibaren ilgi artmıştır. Bunun temel neden anne ve babaların, kız çocuklarının

108 *Trabzon 1973 İl Yıllığı*, s.104.

109 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1950-51)*, s. 128.

110 *DİGM, 1953-60 Maarif İstatistikleri (Meslek, Teknik ve Yükseköğretim)*, Nr: 438, Ankara: İstatistik Kurumu Yayınları, 1963, s. 424.

111 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1953-60)*, s. 551.

112 *Doğu Gazetesi*, Sayı:264, 20.07.1955.

113 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1953-60)*, s. 189- 375.

114 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1953-60)*, s. 60.

da, tıpkı erkek çocukları gibi, memur olmalarını istemeleridir.¹¹⁵ Enstitü'ye 1950-51 eğitim döneminde birinci sınıfa 19'u ilkokul ve 14'ü özel dörde kaydedilen ortaokul mezunu olmak üzere toplam 33 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹¹⁶ Beş sınıfın, yedi şubeye bölüdüğü Enstitü'nün bu ders döneminde sene başında 104, yılsonunda ise 95 öğrenci mevcudu vardır.¹¹⁷ Enstitü'ye 1952-53 yıllarında 33 ve 1953-60 arasında 272 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹¹⁸ Enstitüden 1952-53 döneminde 22 öğrenci mezun olmuş ve altı öğrenci ayrılmıştır.¹¹⁹ 12 öğretmenin görev yaptığı¹²⁰ Kız Enstitüsü'nden, 1953-60 yılları arasında 28 öğrenci ayrılmıştır.¹²¹ Bu okuldaki öğrenciler biçki dikiş, elbise, çiçek, resim ve nakış eğitimi alıyorlardı.¹²² Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri, 1950-60 döneminde yaptıkları çalışmaları geleneksel olarak her yıl düzenledikleri sergilerle ve iki kez düzenledikleri defilelerle sunmuşlardır. İlk defile 30.05.1952 tarihinde,¹²³ ikinci defile 1957 yılında yapmıştır. Öğretmenlerinin de katkısı ile hazırlanan ve 30 elbisenin teşhir edildiği defile, geniş bir izleyici topluluğunun beğenisine sunulmuştur.¹²⁴ Defiledeki elbiseler özellikle ucuz keten kumaşlardan yapıldığı için adı, "Ucuz Elbise Defilesi" olarak anılmıştır. Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri, Haziran ayının 20'sinde dört gün süreyle açık kalan bir sergi daha düzenlemişlerdir.¹²⁵ Kız Enstitüsü gelenek halinde her okul yılının sonunda sergiler açarak, yaptıkları çalışmaları ziyaretçilerin beğenisine sunmuşlardır.

Sadece dördüncü ve beşinci sınıfların eğitim gördüğü ve her biri birer şube olmak üzere iki şube halinde örgütlenmiş olan Erkek Sanat Enstitüsü'nün, sene başında 99, ders yılı sonunda ise 95 öğrenci mevcudu vardır.¹²⁶ Bu okuldan 1950-51 döneminde ikisi hastalık, 17'si devamsızlık, ikisi tasdikname ve dördü sınıfta kalmak gibi nedenlerle toplam 25 öğrenci ayrılmıştır.¹²⁷ 12 öğretmenin görev yaptığı Enstitüden, 1950-51 döneminde

---

115 *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 621, 27.10.1954.

116 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 4.

117 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 46.

118 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 5; *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s.189-190.

119 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 126-162.

120 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 239.

121 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s. 515.

122 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 308.

123 *Yeni Yol Gazetesi*, Sayı: 4848, 02.06.1952.

124 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 845, 29.05.1957.

125 *Yeni Yol Gazetesi*, Sayı: 4869, 22.06.1952; *Doğu Gazetesi*, Sayı: 839, 22.05.1957.

126 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s.88.

127 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s.132.

34 öğrenci mezun olmuştur.¹²⁸ 1952-53 döneminde 37 mevcudu olan okuldan, üç öğrenci ayrılmış ve 24 öğrenci mezun olmuştur.¹²⁹ Okulun 1953-54 ve 1954-55 ders dönemlerinde mevcudu 46 öğrencidir.¹³⁰ Bu enstitüye bağlı olarak 1959 yılında Akşam Tekniker Okulu'nun "Makine" şubesi açılmıştır.¹³¹ Sanatsal faaliyetlerin de düzenlendiği Trabzon Erkek Sanat Enstitüsü'nde, 19.01.1958 tarihinde bir müsamere düzenlenmiştir. Çeşitli sanat aktivitelerinin amatörce gösterime sunulduğu müsamerenin, programında bulunan Reşat Nuri Güntekin'in "İstiklal" adlı piyesinin de temsili yapılmıştır.¹³²

1950-51 ders yılında Trabzon Ticaret Lisesi'ne 24 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹³³ Üç sınıfı, üç şubeye bölünmüş olan Okulun, ders yılı başında 85, ders yılı sonunda 83 öğrencisi olup, kayıtlı kız öğrencisi yoktur.¹³⁴ Lise'den bu dönemde 10 öğrenci hastalık, devamsızlık, tasdikname almak ve sınıfta kalmak gibi nedenlerden ayrılmıştır.¹³⁵ Trabzon Ticaret Lisesi, 1950-51 döneminde mezun vermemiştir. 1952-53 yılında 21 öğrencinin kayıt yaptırdığı¹³⁶ ve yedi öğretmenin görev yaptığı Lise'nin mevcudu 73 öğrenciye ulaşmıştır.¹³⁷ Yıl içerisinde yedi kişinin ayrıldığı okuldan 28 öğrenci mezun olmuştur.¹³⁸ Trabzon Ticaret Lisesi'ne öğrenci alımında 1958-59 ders döneminde ilk defa sınav usulü uygulanmıştır.¹³⁹ Okulun 1953-54 döneminde 77, 1954-55 döneminde de 73 öğrenci mevcudu olup, her iki ders yılında okuldan 42 öğrenci mezun olmuştur.¹⁴⁰

1890 yılında eğitime başlayan Trabzon Öğretmen Okulu, bir süre sonra kapanmış ve üçüncü defa 1949-50 ders yılında açılmıştır. Bu okulda 1949'dan, 1958 yılına kadar 605 öğretmen yetişmiştir.¹⁴¹ Trabzon Öğretmen Okulu'na 15'i kız toplam 67 öğrenci kayıt yaptırdığı 1950-51 ders döneminde, toplam 74 öğrenciden; ikisi ölüm, ikisi hastalık, biri kovulma,

128 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s.143-242.

129 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s.130.

130 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s.335.

131 *Trabzon Gazetesi, Sayı: 4267, 09.05.1959.*

132 *Hizmet Gazetesi, Sayı: 108, 28.01.1958.*

133 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s.7.

134 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51),s.106.

135 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51),s.134.

136 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 7.

137 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 104.

138 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 133-144.

139 *Doğu Gazetesi, Sayı: 1232, 23.09.1958.*

140 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s. 391.

141 *Hâkimiyet Gazetesi, Sayı: 516, 15.03.1958.*

dokuzu devamsızlık ve sınıfta kalma, 48'i tasdikname ve üçü de mecburi tasdikname gibi nedenlerle okuldan ayrılmıştır.¹⁴² Öğretmen Okulu'ndan 1950-51 ders yılı sonunda sekizi kız, toplam 44 öğrenci diploma alma başarısını göstermiştir.¹⁴³ 1952-53 ders döneminde okulun öğretmen sayısı 15, öğrenci sayısı 47'dir.¹⁴⁴ Okul bu dönemde 14'ü kız olmak üzere 78 mezun vermiş ve 34 öğrenci çeşitli nedenlerden dolayı okuldan ayrılmıştır.¹⁴⁵ 1953-60 yılları arasında okula 90'ı kız olmak üzere toplam 719 öğrenci kayıt yaptırmış, 78'i kız olmak üzere 613 öğrenci mezun olmuştur. Okulun bu yıllarda toplam mevcudu 2151 öğrencidir.¹⁴⁶ Trabzon Öğretmen Okulu'nun öğrencileri sanatsal faaliyetler de gerçekleştirilmişlerdir. Bunlardan birisi 06.04.1958 tarihinde okul salonunda sahnelenene "Küçük Şehir" adlı piyestir.¹⁴⁷

1937 yılında ülke genelinde Köy Enstitülerinin kurulmaya başlanması ile Karadeniz içinde bu tarz okul düşünülmüştür. Uygun arazinin mevcut olması, bu bölge halkının okumaya karşı isteklilik göstermesi, 1939 yılında Beşikdüzü'nde Eğitim Kursu'nun açılması gibi nedenlerle 10.05.1940 tarihinde Beşikdüzü Köy Enstitüsü kurulmuştur. Bu enstitü 1939 yılında Eğitim Kursu'nu da içine alarak "Beşikdüzü Köy Enstitüsü ve Eğitim Kursu" adı ile anılmıştır. 1948 yılına gelindiğinde iki okul, on öğretmen evi, dört atölye, on depo, bir ahır, bir tavla, bir uygulama okulu, bir balıkxane, iki helâ, bir santral ve bir mutfak binası yapılmıştır.¹⁴⁸ CHP döneminde hizmete açılan Beşikdüzü Köy Enstitüsü'nün 1946 yılında 750, 1949 yılında 676 öğrenci mevcudu vardır. 1949 yılındaki 676 öğrencinin 29'u kız öğrencidir.¹⁴⁹ Enstitüye 1951-52 döneminde tümü erkek olmak üzere 49 öğrenci kayıt yaptırmıştır.¹⁵⁰ Bu dönemde Beşikdüzü Köy Enstitüsü'nde beş sınıf, 12 şubeye bölünmüştür. Enstitü'nün ders yılı başında 656 olan mevcudunda, yılsonunda sadece bir fire verilmiştir.¹⁵¹ Okuldan bu ders yılı içerisinde biri hastalık, 23'ü sınıfta kalma ve ikisi öğrenim mahrumiyeti gibi nedenlerden

142 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 3.

143 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s.137.

144 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 4.

145 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s.124; *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s.160.

146 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s. 46-47.

147 *Hizmet Gazetesi*, Sayı: 173, 07.04.1958.

148 İlkfer Erdem, *Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli Olarak Köy Enstitüleri ve Beşikdüzü Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Mart 2011, 53-54.

149 İlkfer Erdem, *a.g.t.*, s.61-62.

150 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 3.

151 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 14.

dolayı toplam 26 öğrenci ayrılmıştır.¹⁵² Okul bu ders yılı sonunda biri kız olmak üzere toplam 140 mezun vermiştir.¹⁵³ 1952-53'de okulun mevcudu 149 öğrenci ve 26 öğretmendir.¹⁵⁴ 1953-54 ders döneminde altı sınıfı ve 14 şubesi bulunan Enstitü'ye, 39 kişi kayıt yaptırmış, sekiz öğrenci okuldan ayrılmış, 46 kişi sınıfta kalmış ve 58 öğrenci de diploma almaya hak kazanmıştır. 1954 yılının Şubat ayında yayınlanan 6234 sayılı Kanunla, Köy Enstitüleri geleneksel ilk öğretmen okullarıyla birleştirilmiştir. Böylece Beşikdüzü Köy Enstitüsü "Beşikdüzü Kız İlk Öğretmen Okulu" adını alarak ilk öğretmen okulu haline dönüştürülmüştür. 1954-55 ders yılına kadar sadece yatılı öğrenci alan okula, bu yıldan itibaren gündüz de öğrenci alınmaya başlanmıştır.¹⁵⁵ Vakfikebir Beşikdüzü Öğretmen Okulu haline dönüştürülen Köy Enstitüsü'nde 1954-60 arasında 570 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Özellikle 1957 yılından sonra okula olan rağbet artmıştır. 1954-55 ders yılında altı sınıf ve 15 şube halinde eğitim veren okulun mevcudu 508 öğrencidir ve Okul bu yıl 31 mezun vermiştir. 1955-56 döneminde okul mevcudu 519'a yükselmiş ve mezunların sayısı da 39 olmuştur. Okul mevcudunun sayısı 1960'a kadar sürekli artış göstermiştir.¹⁵⁶ Okul mevcuduna paralel olarak mezun sayılarında da yıldan yıla artış olmuştur. Buna göre 1956-57'de 66, 1957-58'de 88, 1958-59'da 91 ve 1959-60'da 71 öğrenci okuldan diploma almaya hak kazanmıştır.¹⁵⁷ Beşikdüzü Öğretmen Okulu'nda zaman zaman sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenmiştir. Basına bu faaliyetlerden yansıyanlar şunlardır: 21.06.1954 tarihinde Beşikdüzü Öğretmen Okulu öğrencilerinin, 26 Haziran'a kadar süren İş-Resmi Sergileri'ni Halk Eğitim salonunda sergilemeleri¹⁵⁸ ve 23.04.1957 tarihinde de Beşikdüzü Öğretmen Okulu'nda oldukça kalabalık bir dinleyici topluluğu önünde, okulun öğretmeni Ali Kazancı tarafından "Türkiye'de Dinamizm" konulu bir konferans verilmesi.¹⁵⁹

Lise ayarında eğitim veren İmam Hatip Okulları 1951 yılında Türkiye'de, yedi ilde açılmıştır. Trabzon'da ise Ziraat Bankası Merkez binası arka tarafında, eski İskenderpaşa, şimdiki Trabzonspor Sosyal Tesisi olan

152 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 126.

153 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1950-51), s. 137.

154 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1952-53), s. 4-237.

155 İlkfer Erdem, *a.g.t.*, s. 64.

156 Öğrenci mevcudunun yıllara göre artışı 1956-57'de 552, 1957-58'de 567, 1958-59'da 571 ve 1959-60'da 596 şeklinde olmuştur.

157 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim* (1953-60), s. 28-29.

158 *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 514, 19.06.1954.

159 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 819, 26.04.1957.

binada, 50 öğrenci ile 27.09.1953 tarihinde eğitim ve öğretime başlamıştır.¹⁶⁰ Bu okula, Trabzon Belediyesi, maddi destek sağlamıştır. Örneğin Belediye bütçesinden 1956 yılında İmam Hatip Okulu'nda okuyanların geneli fakir olduğu için öğrencilere 1000 lira,¹⁶¹ 1957 yılının Nisan ayında da 500 lira tutarında para yardımı yapılmasına karar verilmiştir.¹⁶²

Tablo 6: 1950-1960 Yılları Arasında Trabzon Ortaöğretim ve Meslek Okulları (Liseler)¹⁶³

Okullar ve Yıllar	Öğretmen s.	Öğrenci Sayısı			Mezun Sayısı			
		E.	K.	T.	E.	K.	T.	
Kız Sanat Enstitüsü	1953-1960	96	-	713	713	-	119	119
Erkek Sanat Enstitüsü	1950-1955	-	269	-	269	241	-	241
	1955-1960	81	934	-	934	269	-	269
Öğretmen Okulları (2 Okul)	1950-1955	175	2177	1705	3882	439	151	590
	1955-1960	184	1264	3100	4364	319	475	794
İmam Hatip	1950-1955	-	-	-	-	-	-	-
	1955-1960	10	151	-	151	22	-	22
Ticaret Lisesi	1950-1955	8	346	5	351	85	-	85
	1955-1960	7	361	24	385	78	1	79

1959-1960 yıllarında Trabzon'da 10 orta dereceli, Teknik ve Meslek Yüksek Okulu vardır. Bu okullarda 29'u kadın ve 75'i erkek toplam 104 öğretmen görev yapmıştır. Öğrenci sayıları ise 856 kız, 1269 erkek ve toplam 2125'tir.¹⁶⁴ Aşağıdaki tabloda Trabzon'da lise düzeyinde eğitim veren meslek okullarının 1950-60 yıllarındaki gelişimleri gösterilmiştir.¹⁶⁵

160 *Trabzon 2006 İl Yıllığı*, s.446; *Yeniyol Gazetesi*, Sayı: 6135, 28.08.1953.

161 "İmam Hatip Okuluna Yardım Yapılması", *Trabzon Belediyesi Encümeni (TBE)*, Nr: 376,30.03.1956.

162 "İmam Hatip Okuluna Yardım Yapılması", *TBE*, Nr:498, 09.04.1957.

163 *DİGM, Meslek, Teknik ve Yükseköğretim (1953-60)*, s. 189-391.

164 *DİGM, 1959 İstatistik Yıllığı*, s.161.

165 Okulların istatistikleri ile ilgili kaynaklarda farklı rakamlar verilmektedir. Örneğin 1973 İl Yıllığında, Trabzon Ticaret Lisesi'nin 1955-60 yılları arasında mevcudu 13'ü kız öğrenci olmak üzere 150 olarak verilmiştir. Fakat Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1953-60 yıllarında Meslek Okulları ile ilgili verilerine göre bu yıllarda 24'ü kız olmak üzere lisenin mevcudu 385 kişidir. Yine İmam Hatip Lisesi'nin 1955-60 döneminde toplam 150 öğrencisi bulunduğu ve 27 mezun verdiği şeklindeki yıllıklarda yer alan bilgiler, İstatistik Enstitüsü'nün rakamları

Yükseköğretim

Demokrat Parti dönemine kadar Trabzon'da Lise seviyesinin üzerinde eğitim kurumu yoktur ve açılmasına teşebbüs edilmemiştir. Bu dönemin eğitimle ilgili Trabzon'a en büyük getirisi de bu alanda olmuştur. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kuruluş çalışmaları başlatılmış ve yüksekokul seviyesinde bir tekniker okulu açılmıştır.¹⁶⁶ Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası'nın girişimleri sonucu 26.10.1959 tarihinde Trabzon Akşam Tekniker Okulu Mahmut Goloğlu ve Hasan Polat'ın da katıldıkları bir törenle hizmete açılmıştır. İki şube olarak açılan okulda ilk dersler Vali Yardımcısı Rebi Başol ve Maarif Müdürü tarafından verilmiştir.¹⁶⁷ Buradaki eğitimi tamamlayanlar, yüksek okul mezunu olarak kabul edilecek ve Okula Lise ve Sanat Enstitüsü mezunları alınacaktı. Düz lise mezunları ise ayrıca bir sınava tabi tutulacaklardı. Okulun ders süresi ise üç yıl olarak öngörülmüştür.¹⁶⁸

Demokrat Parti'nin eğitim alanında Trabzon'a kazandırdığı en büyük hizmet şüphesiz Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kuruluşu ile ilgili çalışmaları başlatmasıdır. DP Trabzon Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu ve 28 arkadaşının¹⁶⁹ Trabzon'da teknik bir üniversite kurulması ile ilgili TBMM'ne sundukları kanun teklifinde, ilk olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kurulmasını gerektiren sebepler açıklanmıştır. Bunlardan birincisi, bölgenin ekonomik kalkınması ve bölge gençliğinin yüksek tahsil imkânına kavuşturulması üzerinde şekillendirilmiştir. Teklifte, Karadeniz'in doğu kuzey bölgesinin bir maden bölgesi olduğu, Rus sınırından Samsun'a kadar olan bölgede bakır madeninin yoğun olarak bulunduğu ve bölgenin hemen her ilinde Manganez madeninin mevcudiyeti ifade edildikten sonra, maden

---

ile örtüşmemektedir. Rakamların örtüşmemesi durumlarında, güvenilir bulduğumuz için İstatistik Enstitüsü'nün verilerini temel alarak kullandık.

166 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 916, 13.07.1959.

167 *Hizmet Gazetesi*, Sayı: 627, 20.10.1959; *Demokrat Çaykara Gazetesi*, Sayı: 2071-80, 27.10.1959.

168 *Demokrat Çaykara Gazetesi*, Sayı: 2070-79, 26.10.1959.

169 KTÜ'nün kuruluşu ile ilgili kanun teklifinin altında imzası olan milletvekilleri şunlardır: Trabzon Milletvekilleri Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, Sami Orberk, Mahmut Goloğlu, Pertev Sanaç, Halit Ağanoğlu, Emrullah Nutku, Selahattin Karayavuz, Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu ve Muzaffer Harunoğlu. Rize Milletvekilleri M. Fahr Mete, Hüseyin Ağun, Kemal Balta ve Osman Kavrakoğlu. Gümüşhane Milletvekilleri Halit ZARBUN, İsmail Hakkı Baykal, Sabri Özcan San, Halis Tokdemir ve Ekrem Ocaklı. Giresun Milletvekilleri Hamdi Bozbağ, Ali Naci Duyduk, Doğan Köymen, Hamdi Bozbağ ve Mazhar Şen. Ordu Milletvekili BekirSıtkı Baykal. Samsun Miletvekilleri R. Ozan Gümüšoğlu ve Hamdi Tekay. Çoruh (Artvin) Milletvekilleri Zihni Ural ve Mecit Bumin. Erzincan Milletvekili Veysel Varol. Prof. Dr. Sadettin Korkmaz (Ed.), *Karadeniz Teknik Üniversitesi Kuruluşu ve İlkleri*, Trabzon, 2004, s. 11-12; *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 694,22.01.1955.

bolluğunun değerlendirilmesi halinde bölge halkı için özel bir geçim kaynağı olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca bölgede yapılan el işlerinin, özellikle Trabzon ve Rize halkının zarif dokumalarının ve gemi yapımında tersanelerin önemi belirtilmiştir.¹⁷⁰ Doğu Karadeniz'in bir enerji kaynağı olduğu, bölgede bol meyvelerin yetiştirildiği, hayvancılığın yaygın olduğu da ifade edildikten sonra tüm bunların, kurulacak üniversitenin şeklini belirleyeceği ifade edilmiştir. Teklifte üçüncü olarak, Doğu-Kuzey Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon'da kurulması gerekliliği üzerine vurgu yapılmıştır. Dördüncü ve beşinci olarak, Üniversite'nin Belediye'ye ait olan aralarda kurulabileceği ve ilk olarak Makine Fakültesi'nin açılacağı, Demokrat parti'nin aldığı ekonomik önlemlerle de bütçeden her yıl, beş milyon ayırmak suretiyle müessesenin kurulabileceği belirtilen diğer hususlardır.¹⁷¹

Üniversitenin kurulmasını gerektiren sebepler açıklandıktan sonra, kanun layihasının maddelerine geçilmiştir. 10 madde ve 7 geçici maddeden oluşan layihanın ilk 8 maddesinde; Karadeniz Teknik Üniversitesi adı ile Trabzon'da kurulan Üniversite'nin, İstanbul Üniversitesi'nin vazifeleri ile görevlerinin aynı olduğu, Fakülteler ve bu fakülterle bağlı enstitü ile şubelerden oluştuğu ve Makine Fakültesi ile faaliyete geçtiği bilgileri yer almaktadır. Geçici maddelerin birincisinde, Üniversite hükmi şahsiyet elde edene kadar Maarif Vekâleti'ne bağlı olarak çalışır denilmektedir. Buna göre Üniversitenin senatosuna ait görevleri de Maarif Vekâleti yürütecek, yetkileri kullanacak ve öğretim üyelerini tayin edecektir.¹⁷²

Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kurulması ile ilgili Kanun teklifinin TBMM'ne sunulması ile Trabzon basını gündemini bu konuya ayırmaya başlamıştır. 22 Ocak 1955 tarihli Doğu Gazetesi'nin başlığı "*Şehrimizde Bir Teknik Üniversite Kurulacak*" şeklindedir.¹⁷³ Çaykara Gazetesi'nin 26-29 Ocak 1955 tarihli yayınlarında, Gazetenin sahibi ve başyazarı Numan Sabit Osmançelebioğlu Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kuruluşu ile ilgili düşünceleri ele almış ve beş makale olarak yayınladığı yazı dizisinin sonuncusunu şu sözlerle tamamlamıştır:¹⁷⁴

“...Üç milyon nüfuslu Finlandiya'da dört başı mamur üç üniversite olur da iki milyon nüfuslu Doğu Karadeniz Bölgesi merkezi Trabzon'da bir teknik üniversite olmaz mı? Kıymetli mebusumuz Reşit Tarakçıoğlu ve

170 Çaykara Gazetesi, Sayı:695, 24.01.1955.

171 Çaykara Gazetesi, Sayı: 695, 24.01.1955.

172 Çaykara Gazetesi, Sayı:696, 26.01.1955.

173 Doğu Gazetesi, Sayı: 114, 22.01.1955.

174 Çaykara Gazetesi, Sayı: 699, 29.01.1955.

arkadaşlarının yaptıkları kanun teklifi ile kurulmasını istedikleri Karadeniz Teknik Üniversitesi tabii servet ve nimetlerle dolu bu vatan bölgesini yetiştirecek idealist elemanlarla refah ve saadete kavuşturacaktır. Koca Fatih'in fetih ve bizim de çok şükür elde tuttuğumuz bu topraklar o zaman her bakımdan ve tam manası ile fethedilmiş olacaktır.”

17 Mayıs 1955 tarihli Doğu Gazetesi, Trabzon halkına üniversite ile ilgili müjdeyi “*Trabzon Teknik Üniversitesi Tahakkuk Safhasında, Sayın Adnan Menderes'in Müzaheretini M. R. Tarakçıoğlu'nun Teşebbüsü ile Kanun Layihası Bütçe Encümeninde Kabul Edildi*” başlığı ile vermiştir. Haberde teklifin, encümende kabul edilerek Meclis'e gönderilmesinin kolay olmadığı belirtilmiştir. Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, özellikle Milli Eğitim Bakanı Ağrı Milletvekili Celal Yardımcı'nın bu teklife itiraz ettiğini, bununla da kalmayarak Üniversite'nin açılmaması için her tedbire başvurduğunu ifade etmiştir.¹⁷⁵ Milli Eğitim Bakanı, komisyonda yaptığı konuşmada Ege ve Karadeniz Üniversitelerinin ikisinin aynı zamanda görüşülerek, ortak bir kanun hazırlanmasını ve Hükümetin belirleyeceği bir zamanda Meclis'e gönderilmesi konusunda Maarif Vekâleti'ne hak ve salâhiyet tanınmasını isteyen bir konuşma yapmıştır. Trabzon milletvekilleri, bu konuşmaya Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin müstakil olduğu ve başka bir üniversitenin kanunu ile birleştirilmesine gerek olmadığını savunarak itiraz etmiştir. Bu tartışmalar arasında Başbakanla bir telefon görüşmesi yapılmış ve Adnan Menderes'in Trabzonlu milletvekillerini destekleyen konuşması sonrası Kanun Teklifi, Bütçe Encümeni üyelerinin ittifakıyla kabul edilerek Meclis Heyeti Umumiyesine sevk edilmiştir.¹⁷⁶

20 Mayıs 1955 tarihinde T.B.M.M.'de 6594 sayılı kanunla kabul edilmiş ve 27 Mayıs 1955 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.¹⁷⁷ 6594 sayılı yasaya göre; Üniversite, iki fakültesi kuruluşunu tamamladığı ve öğretime açıldığı takdirde üniversiteler yasasına tabi olacak ve tüzel kişilik kazanacaktı.¹⁷⁸ Kanun TBMM'de kabul edildikten sonra, Trabzon'da büyük bir sevinç yaşanmış ve Başbakan'a teşekkür telgrafları çekilmiştir. Trabzon Halk Eğitim Cemiyeti tarafından, Başbakan'a çekilen telgrafta sevinç ve şükran duyguları iletilmiştir. Başbakan bu telgrafa kayıtsız kalmayarak, Üniversitenin kurulması ile ilgili iyi duygulardan duyduğu memnuniyeti ve ülkeye hayırlı bir müessese olması dileğini dile getirdiği karşı bir telgrafi

175 Hikmet Öksüz ve Veysel Usta, *a.g.e.*, s. 333-334.

176 *Doğu Gazetesi*, Sayı:211, 17.05.1955.

177 *Trabzon 2006 İl Yıllığı*, s. 448.

178 *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 9013, 27 Mayıs 1955.

“Trabzon halk Eğitim Cemiyeti Başkanlığı”na göndermiştir.¹⁷⁹

Üniversitenin kurulacağı yerin belirlenmesi için 1955 yılının Eylül ayında Ankara’dan bir heyet Trabzon’a gelmiştir.¹⁸⁰ Bu heyetin görevi; etüt yapmak, yapılan inşaat ve tesisleri kontrol ve gerekirse nezaret etmek olmuştur. Görevlilere Harcırah Kanunu hükümlerine verilecek yevmiyeden başka, çalıştıkları her gün için 20 lira, Ankara dışından katılacaklara da her toplantı için 40’ar lira ödenecekti.¹⁸¹ 6594 Sayılı Kanun gereğince Trabzon’da kurulmasına karar verilen Karadeniz Teknik Üniversitesi’nin istimlâk sahasının belirleyecek heyete, Belediye Encümeni’nden de Hakkı Boğuşlu seçilmiştir.¹⁸²

Trabzon Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu ve 28 arkadaşının verdiği teklifin, kabul edilmesi ile kurulmuş olan Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul ve Ankara illeri dışında kurulan ilk üniversite olma özelliğini de uhdesinde bulundurmıştır. Karadeniz Bölgesi’nde kurulacak üniversitenin bulunacağı yer hemen belirlenememiş, bölgede birkaç şehirde yapılan incelemeler sonucunda Trabzon’da kurulmasına karar verilmiştir.¹⁸³ 1956 yılı bütçesine, Trabzon’da kurulacak üniversite için yarım milyon liralık bir ödenek ayrılmıştır. Trabzon Valisi Muhlis Babaoğlu’nun Ankara’ya Şubat ayında yaptığı ziyarette, Maarif Vekili Ahmet Özel üniversite için bir arsa bulunarak ihale hazırlıklarına başlanması talimatını vermiştir. Uygun bir arsa bulunduğu zaman derhal inşaata başlanması kararlaştırılmıştır.¹⁸⁴

1957 yılına gelindiğinde Üniversite’nin kuruluşu ile ilgili çalışmaların oldukça yavaş ilerlemesi, Trabzon’da ortaya çıkan heyecanı azaltmış olmakla birlikte Üniversite’nin kurulacağı zeminin bulunmuş olması bile olumlu bir gelişme olarak görülmüştür. Üniversite’nin, yapılan incelemeler sonrasında havaalanı ve karayolları tesislerinin bulunduğu Değirmendere Köprüsü’nün doğu tarafından başlayan Hosdimasya Köyü civarında kurulması kararlaştırılmıştır. 17 kişiye ait olan arazi, 420 dekardan oluşuyordu.¹⁸⁵

1958 yılında üniversitenin yapımı ile ilgili çalışmalar, Trabzon Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu’nun girişimleri ile hızlandırılmıştır. Tarakçıoğlu, Maarif Vekili Müsteşarı ile bir görüşme yapmış ve Müsteşar Osman Bey’in başkanlığında İstanbul Teknik Üniversitesi profesörlerinden

179 *Çaykara Gazetesi*, Sayı: 796, 01.06.1955.

180 *TBE*, Nr: 947, 23. Eylül 1955.

181 *B.C.A.*, 030.01 / 29.170.25, 30.06.1956.

182 *TBE*, Nr: 587, 14 Nisan 1959.

183 Ceylan, *a.g.t.*, s .45.

184 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 451, 22.02.1956.

185 *Çaykara Gazetesi*, Sayı:1295, 17.01.1957.

üç kişinin imzası ile bir heyet kurulmuştur. Haftanın beş günü Üniversite ile ilgili toplantılar yapan heyet, gerektiği takdirde Trabzon'a giderek incelemeler yapmıştır.¹⁸⁶ 1958'in Eylül'ün ilk haftasında Maarif Vekili Osman Faruk Verimer'in riyasetindeki bu uzmanlar heyeti, üniversitenin kurulacağı alan üzerinde son bir inceleme yapmak için Trabzon'a gelmeye karar vermiştir. Buna göre Üniversite'nin kurulacağı alanın, uçaktan bir fotoğrafı çekilecek ve inşaat buna göre şekillendirilecekti. Ayrıca Üniversite'nin binalarının projeleri, en kısa sürede Türk Yüksek Mühendis ve Mimarları arasında müsabakaya konulacaktı. Müsabakayı kazanan proje, yapılacak hesaplar üzerinden ihaleye çıkarılacaktı. Heyet, yaptığı çalışmalar sonucunda ilk olarak Üniversite'nin idare binaları ile Elektrik ve Makine fakültelerinin yapılmasına karar vermiştir.¹⁸⁷

Üniversite'nin yapımı ile ilgili çalışmalar devam ederken, bir taraftan da eğitim kadrosunun yetiştirilmesi amacıyla 1958 yılı içerisinde, 10 uzman Avrupa'ya, 10 Doçent de Amerika'ya gönderilmiştir.¹⁸⁸ Maarif Vekili Celal Yardımcı, 1958 yılının Kasım ayında, Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'nin açılış töreninde yaptığı konuşmada, KTU ile ilgili olumlu gelişmeler hakkında bilgi vermiştir. Yardımcı, 40 bin dönümlük arazi üzerinde kurulacak olan Karadeniz Teknik Üniversite'sinin ilk kısmının 20 milyon liraya ihale edildiğini bildirmiştir.¹⁸⁹ KTÜ' de görev alacak elemanlardan, kendilerini yetiştirmeleri için Avrupa'ya gönderileceklerin seçme sınavları 1959 yılı içerisinde tamamlanmıştır.¹⁹⁰ 1959 yılı yaz aylarında Trabzon Vali'si başkanlığında bir komisyon kurularak, Üniversite'nin şantiye binaları için ihale yapılmış ve 5 Temmuz'dan itibaren de şantiye binalarının inşaatına başlanmıştır.¹⁹¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin inşaatına tüm çabalara rağmen, Demokrat Parti döneminde başlanamamıştır.

Sonuç

1923'ten 1960'a kadar olan süreçte Trabzon'da en fazla okullaşma oranının olduğu yıllar 1955-1960 arası dönemdir. Eğitimde okullaşma oranının artırılması ve verilen devlet desteği ile önemli aşamalar kaydedil-

186 Hikmet Öksüz ve Veysel Usta, *a.g.e.*, s.88.

187 Heyetin oluşturduğu dosya Nafia Vekâleti'ne devredilmiş ve bakanlığın İmar İşleri Dairesi yapılacak binalara ait projeleri 1960 yılında ilan etmiştir. Bu jüri 11 Temmuz tarihinde toplanarak dereceye giren projeleri açıklamıştır. Hikmet Öksüz ve Veysel Usta, *a.g.e.*, s.88.

188 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 1212, 01.09.1958.

189 *Doğu Gazetesi*, Sayı: 1281, 19.11.1958.

190 *Hâkimiyet Gazetesi*, Sayı: 822, 20.03.1959.

191 *Doğu Gazetesi*, Sayı:1470, 08.07.1959.

miştir. Devlet tarafından köyler, ilkokullara kavuşturulurken, ilçe merkezlerinin tümünde de birer ortaokul açılmıştır. 1950'li yıllarda Trabzon'da okul binasından daha büyük problem, öğretmen yetersizliğidir. Birçok okulda tek öğretmen görev yaparken, öğretmeni hiç bulunmayan ilkokullar mevcuttur. Ayrıca bu dönemde Trabzon okullarında görevli öğretmenlerin hiçbirisi yükseköğretim görmemiştir. Hatta ilkokul mezunu olup, öğretmenlik yapanların sayısı azımsanmayacak oradadır.

Demokrat Parti döneminde kuruluş çalışmaları başlatılan Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin inşaatının tamamlanarak hizmete açılması sonraki dönemlerde gerçekleşmiştir. 03.12.1961 tarihinde Üniversite'nin yardım derneği kurulmuş ve Dernek Başkanlığı'na ittifakla dönemin Trabzon Valisi Vefa Poyraz seçilmiştir¹⁹² 1962 yılı bütçesine KTÜ için ek 3 milyon 700 bin lira, 1963 yılı bütçesinden 8,5 milyon lira ayrılmıştır.¹⁹³ 19 Eylül 1963'te 336 Sayılı Kanunla Üniversite'nin kadroları çıkartılmış ve Temel Bilimler, İnşaat, Mimarlık, Makine, Elektrik ve Orman Fakülteleri kurulmuştur. Üniversite öğretime 02.12.1963 tarihinde geçici olarak, Trabzon'da Boztepe'nin altında maşatlık mevkiinde yapımı yeni tamamlanan bir ilkokulda başlamıştır. Üniversite bu geçici binadan sonra 1966 tarihinde Temel Bilimler Fakültesi binasına taşınmıştır. KTÜ' ye, 04.01.1973 tarihinde 1650 sayılı yasa ile Yer bilimleri ile Tıp ve Sağlık Bilimleri fakültelerinin kadroları verilmiştir. Fakülte sayısı altıya çıkan Üniversitenin, 1963-73 döneminde 5 yıl olan öğrenim süresi, 1973'te çıkarılan 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile 4 yıla indirilmiştir. Ayrıca bu kanunla, daha önce Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan Üniversite, 05.07.1977 tarihinde özerkliğe kavuşmuştur. Üniversite 04.11.1981 tarihinde, Trabzon'daki yüksek öğrenim ve bölgedeki tüm yüksek öğrenim kurumlarını da bünyesinde toplamıştır. Böylece kuruluş kanununda Karadeniz Teknik Üniversitesi olan Üniversite, 2547 sayılı kanunla Karadeniz Üniversitesi olmuş ve bu isim 27.06.1987 tarihli ve 3389 sayılı yasayla yeniden Karadeniz Teknik Üniversitesi olarak değiştirilmiştir.¹⁹⁴

192 Derneğin İdare Heyeti şu isimlerden oluşturulmuştur: Vefa Poyraz (Vali), A.Kemal Yılmaz (Avukat), İsmail Oğuz (Gazeteci), Osman Erkök (Maarif Müdürü), Hulki Nemlioğlu (Gazeteci), Kemal Ülker (Öğretmen), Sabri Uğurbaş (Doktor), Burhan Oltan (Tüccar), Himmet Çiçek (Esnaf), Osman Gençlioğlu (Yüksek Mühendis) ve Nejat Ongan (Tüccar). Derneğin yedek üyeliklerine seçilenler şunlardır: Sedat Sonat, Sabahattin Kundupoğlu, Nizamettin Algan, Musa Karşioğlu ve Dr. Bekir Kantarcıoğlu. Derneğin Denetleme Kurulu üyeliklerine Nejat Selçuk, Celal Alemdağ ve Mustafa. Eyüboğlu ve Haysiyet Divanına Mahmut Kurtuldu, Şevket Çulha, Selahattin Çıngı, Hüseyin Ustaömeroğlu ve Emin Kansu seçildiler. *Demokrat Çaykara Gazetesi*, Sayı: 2596, 04.12.1961.

193 *Ses Gazetesi*, Sayı:562, 14.09.1962.

194 Hüseyin Albayrak, *Tarih İçinde Trabzon Valileri*, s. 370-371.